

Aanwijzingsbesluit artikel 2:3 Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010, verblijfsontzeggingen Lucasbolwerk, Hieronymusplantsoen en park Lepelenburg

DE BURGEMEESTER VAN UTRECHT;

Gelet op artikel 2:3, eerste lid van de Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010;

BESLUIT:

1. als gebied aan te wijzen waar aan personen die de openbare orde verstoren een verblijfsontzegging kan worden opgelegd;

het gebied begrensd door – waarbij de grenzen deel uitmaken van het gebied – de Wittevrouwenbrug, Wittevrouwensingel, Maliesingel, Maliebaan, Maliebrug, Lepelenburg, Bruntenhof, Brigittenstraat, Lepelenburg, Hieronymusplantsoen, Kromme Nieuwegracht, Muntstraat, Nobelstraat, Lange Jufferstraat, Lucasbolwerk, Wittevrouwenstraat;

2. dat dit besluit in werking treedt op 2 juni 2024 en geldig is tot en met 1 februari 2025.

Utrecht, 29 mei 2024,

De burgemeester van Utrecht,

Sharon A.M. Dijkma

Toelichting op Aanwijzingsbesluit artikel 2:3 Algemene plaatselijke verordening Utrecht 2010, verblijfsontzeggingen Lucasbolwerk, Hieronymusplantsoen en Park Lepelenburg

Aanleiding

Sinds begin 2021 zijn er in de binnenstad van Utrecht veel incidenten en meldingen geweest waarbij een grote groep verslaafde dak- en thuislozen betrokken bleek. Deze incidenten en meldingen bestonden uit overlast van het openlijk gebruik van drugs, vervuiling van de omgeving en conflicten binnen de groep. De conflicten escaleerden meerdere keren in vecht en -steekpartijen, waarbij verschillende personen (ernstig) gewond zijn geraakt. De overlast van de groep leidde tot veel klachten uit de (woon)omgeving en signalen van het gevoel sociale onveiligheid uit de buurt. Door interventie vanuit de gemeente en de politie is deze groep verschillende malen verplaatst van locatie, van het Griftpark naar het Lucasbolwerk, van daar naar het Hieronymusplantsoen en vervolgens weer naar het Lucasbolwerk. De interventies bestonden uit veelvuldig controleren, verbaliseren van strafbare feiten, gebieds- en groepsverboden en enkel acties waarbij drugsdealers aangehouden zijn. Na alle acties is de groep definitief op het Lucasbolwerk blijven samenkomen en is de hulpverlening samen met de politie en Toezicht en Handhaving gestart met het trachten de gebruikers te bewegen om niet meer buiten te gebruiken, maar dit binnen in de hostels met meer controle hierop.

De overlast rondom het Lucasbolwerk nam vervolgens in korte tijd explosief toe. De omvang van het aantal gebruikers zorgde voor een constante aanwezigheid van drugsdealers, wat een aanzuigende werking bleek te hebben op gebruikers van buiten de stad Utrecht. De harde kern van de groep steeg in korte tijd tot een aantal van 120 personen, waarbij de incidenten heftiger werd, de sfeer grimmiger en de overlast toenam.

Vanaf 31 mei 2023 is het Lucasbolwerk en het Hieronymusplantsoen aangewezen als een gebied waar aan personen die de openbare orde verstoren een verblijfsontzegging kan worden opgelegd. Op 1 december 2023 is deze tijdelijke maatregel met een half jaar verlengd.

Overwegingen

Door geïntensiveerde inzet van de politie, toezicht & handhaving en de hulpverlening is met gebruikmaking van onder andere bovenstaande maatregelen hard gewerkt aan terugdringen van de overlast en onveiligheid. De omvang van de groep overlast gevende personen is langzaam kleiner geworden waarbij met name de groep gebruikers van buiten Utrecht uit beeld verdween.

De enorme omvang van de groep is dan wel afgenomen, de overlast is nog steeds aanwezig.

De overgebleven groep heeft zich verspreid en is gedurende de middag en begin van de avond niet meer aanwezig op het Lucasbolwerk.

Er vinden veel strafbare feiten plaats, zoals (winkel)diefstal, geweldsincidenten met of zonder wapens, zakkenrollen, bedreigingen en beledigingen. Bewoners, ondernemers en passanten worden geïntimideerd, onder andere uitgescholden en geconfronteerd met openlijk gebruik van drugs, drugshandel, en verslaafden die hun behoefte doen.

Door al deze gedragingen is er nog steeds sprake van een grote aantasting van het leefklimaat op en rond het Lucasbolwerk. Tevens zorgen de gedragingen voor verloedering en gevoelens van onveiligheid. Deze gevoelens van onveiligheid worden door ondernemers, bewoners en passanten geregeld gedeeld met zowel de politie als de gemeente.

Sinds het instellen van het verblijfsontzeggingsgebied zijn er 257 ontzeggingen opgelegd door politie en THOR. De verblijfsontzeggingen hebben ervoor gezorgd dat de overlastgevende groep in omvang aanzienlijk is afgenomen en naar een beheersbaar aantal is gegaan. Zo worden er nagenoeg geen gebruikers (en dealers) van buiten de stad meer waargenomen. Deze afname is vooral in gang gezet na het ingaan van het APV-harddrugsverbod in combinatie met de maatregel van verblijfsontzeggingen (overtreding van het harddrugsverbod leidt tevens tot een verblijfsontzegging) en de inzet van het Eropaf-team. Dit lik-op-stukbeleid lijkt zijn vruchten af te werpen. Dit effect wordt door bewoners als positief ervaren. Er is een harde kerngroep gebruikers overgebleven. De groep die terugkeert na een verblijfsontzegging vertoont minder overlastgevend gedrag. Het Eropaf-team gebruikt het moment van terugkeer van deze personen om met hen het gesprek aan te gaan en desgewenst door te leiden richting de juiste zorgpartij.

Desalniettemin is er de laatste tijd weer een toename in de overlast welke zich nu ook in park Lepelenburg manifesteert omdat de harde kerngroep gebruikers zich hierheen, net buiten het verblijfsontzeggingsgebied, heeft verplaatst. Hier probeert men zo heimelijk mogelijk te gebruiken om niet verbaliseerd te kunnen worden, bijvoorbeeld door gebruik te maken van de openbare toiletten.

Ook groeit de groep weer gestaag, met name bij mooi weer en neemt het aantal meldingen van omwonenden en ondernemers over intimidatie, gevoel van veiligheid, onderlinge ruzies, vervuiling en het gebruik en de handel in drugs toe.

Ook zorgpartijen, en dan vooral de hostels, merken dat de verblijfsontzeggingen helpen om gebruikers (duurzaam) binnen te krijgen. Men verwacht dat bij een verlenging van het verblijfsontzeggingsgebied het ook voor (een groot deel van) de overgebleven 'harde kern' uiteindelijk aantrekkelijker wordt binnen te gebruiken. Ook het renoveren van de buitenruimte van de gebruikerslocatie 'De stek' aan de Van Sijpesteijnkade zal hier naar verwachting aan bijdragen.

Ondanks afname van de overlastgevende groep is voor de harde kern van gebruikers blijvende inzet nodig om hen ertoe te bewegen gebruik te maken van het zorgaanbod én om grenzen te stellen. Omwonenden en ondernemers zijn blij met de tot nu ingezette maatregelen, maar ervaren het nog niet als voldoende. Gevreesd wordt dat met het mooie weer de overlast en de groepsgrootte verder toeneemt. Gelet op de recente verplaatsing van de groep en de constatering dat alleen beboeten onvoldoende effect heeft gehad, is het noodzakelijk de aanpak uit te breiden met het park Lepelenburg waarbij de inzet vanuit handhaving en zorg gecontinueerd blijft. Zowel de zorgpartijen als politie en VTH ondersteunen de verlenging van het verblijfsontzeggingsgebied.

Om de overgebleven groep gebruikers ertoe te bewegen gebruik te maken van het zorgaanbod maar ook om de verminderde instroom van gebruikers en dealers van buiten de stad te bestendigen is het van belang het ingezette pakket aan maatregelen te verlengen.

Maatregelen

Er zijn al veel maatregelen getroffen om de overlast aan te pakken en de veiligheid rondom het Lucasbolwerk te vergroten. Zo zijn er zijn groeps- en gebiedsverboden opgelegd aan overlastplegers en er zijn acties geweest specifiek gericht tegen drugsdealers. Aangehouden dealers zijn niet alleen vervolgd maar hebben ook een last onder dwangsom opgelegd gekregen. Tevens is en wordt er extra geïnvesteerd in de zorg voor deze doelgroep. Zo hebben zorginstellingen het beleid voor harddrugsgebruik in de zorginstellingen verruimd. Deze ingezette maatregelen zijn effectief gebleken maar het is te vroeg om deze af te bouwen. Een langdurige inzet op de domeinen zorg en veiligheid is nodig om de overlastsituatie onder controle te krijgen.

Conclusie

Hoewel de situatie niet meer is zoals deze voor de zomer van 2023 was, hebben zowel hulpverlening als politie en toezicht & handhaving behoefte aan voortzetting van genomen maatregelen om de situatie beheersbaar te houden. De integrale aanpak door politie, toezicht & handhaving en de zorg heeft geleid tot het terugdringen van de omvang van de groep en de geconcentreerde overlast op het Lucasbolwerk. Hierbij is veelvuldig gebruik gemaakt van de bevoegdheden en middelen, waaronder het drugsverbod en de mogelijkheid om overlast gevende personen in het gebied een verblijfsontzegging op te leggen. Dit heeft er toe geleid dat het Lucasbolwerk voor drugsgebruikers van buiten Utrecht een onaantrekkelijke plaats is geworden om naartoe te komen. Daarnaast is het opleggen van een verblijfsontzegging een effectief middel om overlast direct te doen stoppen en het signaal te geven dat iemand niet meer welkom is. Om het gebruik buiten onaantrekkelijk te houden en de harde kern van gebruikers toe te

leiden naar zorg maar ook om de gebruikers en dealers van buiten de stad te weren, wordt het verblijfsontzeggingsgebied verlengd tot en met 1 februari 2025.

Toepassing van het instrument verblijfsontzegging

Tot een verblijfsontzegging van 24 uur wordt overgegaan nadat men eenmaal is geverbaliseerd op grond van de in de bij het mandaat behorende instructie genoemde redenen. Bij de tweede overtreding wordt een verblijfsontzegging van een maand opgelegd en bij de derde overtreding voor twee maanden (indien de overtredingen binnen een jaar plaatsvinden). Iedere volgende overtreding (binnen een jaar) wordt gesanctioneerd met eveneens een verblijfsontzegging van twee maanden. Wanneer een persoon in het aangewezen gebied woont of werkt kan een verblijfsontzegging op worden gelegd, maar niet in mandaat. De instructie is hierop aangepast, zodat er geen misverstand over kan bestaan (instructie onder punt 3).

Handhaving

Een verblijfsontzegging geeft handhavers de mogelijkheid om bij constatering van (zelfs geringe) strafbare feiten direct aanvullend op te kunnen treden. Middels een verblijfsontzegging kan een overlastpleger direct de toegang tot het gebied worden ontzegd voor een bepaalde periode. Hierdoor kan de aanwezigheid van een overlastgevend persoon direct worden beëindigd.

Bezwaarclausule

Vindt u het besluit om bepaalde redenen onjuist? Dan kunt u bezwaar maken. U kunt uw bezwaar digitaal indienen. Daarvoor kunt u alleen gebruik maken van het door de gemeente beschikbaar gestelde digitale formulier. Dit vindt u op www.utrecht.nl/bezwaar. U kunt het bezwaar niet per e-mail insturen.

Maakt u liever per brief bezwaar, dan kunt u uw bezwaarschrift sturen aan burgemeester en wethouders.

Het adres is:
Postbus 16200
3500 CE Utrecht

Zorg ervoor dat u het bezwaarschrift indient binnen zes weken na bekendmaking van dit besluit. Daarmee voorkomt u dat wij uw bezwaarschrift niet meer kunnen behandelen.

In het bezwaarschrift neemt u in ieder geval op:

- uw naam, adres, datum en handtekening; graag ook het telefoonnummer waarop u overdag te bereiken bent;
- een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaarschrift is gericht; vermeld hierbij de datum van bekendmaking van dat besluit of stuur een kopie van het besluit mee;
- de reden waarom u vindt dat het besluit onjuist is;
- een volmacht, als u het bezwaarschrift namens iemand anders indient.

Als er sprake is van een spoedeisende situatie kunt u daarnaast een voorlopige voorziening vragen aan de voorzieningenrechter van de rechtbank Midden-Nederland, sector bestuursrecht, postbus 16005, 3500 DA Utrecht. Voor het in behandeling nemen van zo'n verzoek betaalt u griffierecht.

Bijlage 1

Kaart van aangewezen gebied (Lucasbolwerk, Hieronymusplantsoen en park Lepelenburg)

